

Відділ культури і туризму
виконавчого комітету Славутицької міської ради
Славутицька міська централізована
бібліотечна система

„Провідник духовності”

До 200-річчя з дня народження

М. Шашкевича

Бібліографічна довідка

Славутич

2011

1

Даний бібліографічний покажчик підготовлений відділом бібліотечно-бібліографічного обслуговування Загальноміського бібліотечно-інформаційного центру м. Славутича.

Видання присвячене відзначенню у 2011 році 200-річчя від дня народження Маркіяна Шашкевича – видатного українського поета, речника національного відродження, основоположника нової літератури на західних землях України.

Покажчик містить біографію, публікації про твори письменника, видання та статті про його життя і творчість, розробки уроків, позакласних заходів, сценаріїв, інтернет-ресурси про життя і творчість М. Шашкевича.

Матеріал розміщений за розділами в алфавітному порядку.

Посібник розраховано на широке коло читачів.

Укладачі:

Панова Л.І., Соловійова Л.О.,
Янченко О.О.

Комп'ютерний
набір:

Соловійова Л.О.

Відповідальна
за випуск:

Портная Н.В.

2

*«Дайте руки, юні друзи,
Най щезають тяжкі туги».*

Маркіян Семенович Шашкевич народився 6 листопада 1811 року в селі Підлісся, Золочівського округу в Галичині. Дитячі роки провів у сусідньому селі Княжому, де його батько був священиком. Початкову освіту одержав дома, а потім навчався у нормальній школі в містечку Золочеві та в гімназії (Бережани, Львів).

З дитинства Шашкевич любив народні пісні і ще в школі почав складати вірші. Навчаючись з 1829 року у Львівській семінарії, він розгорнув активну громадську і культурну діяльність, рішуче виступив за громадянські права української мови і фонетичний правопис, за літературу народною мовою, згуртував навколо себе передову молодь. Твори І. Котляревського та збірка пісень М. Максимовича окрили Шашкевича і його однодумців Я. Головацького та І. Вагилевича у праці для народу. Після рукописних збірок оригінальних поезій і народних пісень «Син Русі» (1833), «Зоря» (1834) вони складають «Азбуку» і «Читанку» (1835-1836) для навчання дітей рідною мовою, а в 1837 р. видають знамениту «Русалку Дністровую» – першу книжку народною мовою на західних землях України.

Вчився Шашкевич у семінарії з перервами. Через скрутні матеріальні умови він то сам залишав навчання, то його виключали з семінарії, тому закінчив її тільки 1837 року. У 1838 р. одружився, був священиком у селах Гумніських, Нестаничах, Новосілках.

Ні переслідування жандармів, ні польсько-німецьке засилля, ні зрадницька діяльність доморощеного панства не похитнули Шашкевичевого ідеалу – служити рідному народові. Та недовго довелося працювати Шашкевичу для народу. Нужда й туберкульоз, на який хворів він з шкільних років, 7 червня 1843 р. звели його в могилу. Через 50 років прах поета урочисто перенесено з Новосілок до Львова на Личаківське кладовище.

Відому у літературі «Руську трійцю» народ назвав будителями галицької землі, а поетичне слово Шашкевича, за висловом І. Франка, «...стало кристалізованою, очищеною мовою людського серця, зверненою безпосередньо до сердець усіх інших людей...». До складу «Руської трійці» входили Маркіян Шашкевич, Іван Вагилевич, Яків Головацький. В 1834 року гурток львівських семінаристів остаточно оформився в культурно-просвітню організацію.

В умовах поневолення західноукраїнських земель австрійською монархією Шашкевич, послідовно орієнтуючись на народ, його мову і культуру, своєю діяльністю підніс ідею соціального і національного визволення трудящих, підготував ґрунт для розвитку нової української літератури в Галичині і цим заслужив всенародну шану.

Портрета письменника не залишилось, його створено пізніше за тими свідченнями, які подав Я. Головацький, та з фотографії його сина.

Художній доробок М. Шашкевича складається з ліричних віршів, історичних поем, балад, байок, оповідання «Олена», що мають яскраво виражений романтичний характер.

Романтизм його ґрунтувався на народно-національній основі, спирався на усну народну творчість. Також писав твори для дітей, уклав «Читанку», надруковану фонетичним правописом.

В історію української літературно-мистецької думки Маркіян Шашкевич увійшов як один із творців першого західно-українського альманаху «Русалка Дністрова», виданого 1837 р. в Будапешті.

Невтомний збирач фольклору, полум'яний захисник живої української мови, Маркіян Шашкевич створив самобутні художні твори і оповідну казку «Олена», ліричні поезії «Згадка», «Погоня», «Розпука», «Туга за милою», «Сумрак вечірній». Серед них і перлина української класичної літератури і поезія «Веснівка».

Тематичний спектр творчості Маркіяна Шашкевича досить різноманітний.

Твори М. Шашкевича

Шашкевич М. Азбука і алфавіт // Історія української школи і педагогіки: Хрестоматія / Упоряд. О. Любар; За ред. В. Кременя. – К.: Знання, 2003. – С. 195-199. – (Вища освіта ХХІ ст.).

Шашкевич М. Вірші // М. Жулинський Українська література: творці і твори: учням, абітурентам, студентам, учителям. – К.: Либідь, 2011. – С. 82-83.

Шашкевич М. До милої: Вірш // Шедеври української любовної лірики: Літ.-худож. видання. – Х.: Фоліо, 2006. – С. 19.

Шашкевич М. Поезії // Шляхи сподівань: Укр. література кінця ХVІІІ – початку ХХ ст.: Навчальний посібник / Упорядкув. і передм. Шкляра В.І. – К.: Грамота, 2003. – С. 95-98. – (Сер. «Шк. б-ка»).

Шашкевич М. Поезії // Українська муза: Поетична антологія од початку до наших днів / Ред. О. Коваленко. – Вип. 1. – К.: Обереги, 1993. – С. 82-88.

Шашкевич М. Поезії // Хрестоматія з укр. літератури: Навч. посібник. Кн. 1 / Укладачі І. Жебка, М. Жебка. – К.: Наукова думка, 1997. – С. 391-393.

Шашкевич М. Твори // Дзвінок з минулого: Вірші, оповідання, казки, байки, загадки, приповідки: Для мол. та серед. шк. віку / Упоряд., заг. ред, післямов. та приміт. В. Лучка; Передм. Я. Гояна. – К.: Веселка, 1991. – С. 35,188.

Шашкевич М. «Чом, козаче, молоденький...»: Вірш // Україно, мене моя!: Збірник / Упорядкув. та прим. О. Шевченка. – К.: Веселка, 1993. – С. 275.

Про життя і творчість

Про відзначення 200-річчя з дня народження Маркіяна Шашкевича: Постанова Верховної Ради України від 21 квітня 2011 р. № 3303-VI // Голос України. – 2011. – 20 травня. – С. 5.

Грабовський В. Сила самопосягати: Нотатки на берегах тому «Маркіян Шашкевич на Заході» // Літературна Україна. – 2009. – 2 липня. – С. 3.

Дмитерко Н. На помин просвітителя: Про вшанування пам'яті Маркіяна Шашкевича // Літературна Україна. – 2011. – 16 червня. – С. 13.

Життєвий шлях Шашкевича «Русалка Дністрова» // Історія укр. культури. – VII зшиток. – квітень 1937. – К.: Обереги, 1993. – С. 327-336.

Жулинський М. «Руська трійця» (Маркіян Шашкевич, Іван Вагилевич, Яків Головацький). Рідна мова – запорука духовної цілісності нації // М. Жулинський Українська література: творці і твори: учням, абітурентам, студентам, учителям. – К.: Либідь, 2011. – С. 71-81.

Іваничук Р. Феномен «Руської трійці» // Літературна Україна. – 2011. – 27 жовтня. – С. 6-7.

Ільницький М. Гармонія серця і чола: Маркіян Шашкевич і Богдан-Ігор Антонич: релігійні мотиви // Дивослово. – 2003. – № 5. – С. 2-4.

Костів М. Маркіян Шашкевич і Радехівщина // Літературна Україна. – 2011. – 10 березня. – С. 12.

Микитюк В. Галицький бандурист: До 200-річчя від дня народження М. Шашкевича // Дивослово. – 2011. – № 11. – С. 60-64.

Оліфіренко С.М. та ін. Шашкевич Маркіян // С.М. Оліфіренко та ін. Універсальний літературний словник-довідник. – Донецьк: ТОВ ВКФ «БАО», 2008. – С. 398 – 399.

Павличко Д. Маркіян Шашкевич і сучасна Україна // Літературна Україна. – 2011. – 8 грудня. – С. 6-7.

Салига Т. «...Живий мотор, що прилучив Галичину до всеукраїнського руху...»: До 200-річчя від дня народження М. Шашкевича // Дивослово. – 2011. – № 11. – С. 57-59.

Салига Т. Україна одна! і Шашкевич творив для неї!: У 200-річний ювілей Маркіяна Шашкевича: історико-літературознавчий аспект і сьогочасні проблеми // Літературна Україна. – 2011. – 5 травня. – С. 5,12.

Стеблій Ф. Шашкевич Маркіян; Шашкевича Маркіяна інститут-заповідник; Шашкевича Маркіяна музей-садиба; «Шашкевичіана»// Довідник з історії України. Т. 3. (Р-Я) / За ред. І. Підкови, Р. Шуста. – К.: Генеза, 1999. – С. 606-608.

Шашкевич Маркіян // Історія української літератури (Перші десятиріччя ХІХ століття) / За ред. П.П. Хропка – К.: Либідь, 1992. – С. 457-475.

Шашкевич Маркіян // Провідники духовності в Україні: Довідник / За ред. І.Ф. Кураса. – К: Вища шк., 2003. – С. 339.

Шашкевич Маркіян. «Руська трійця» // Новий довідник: Українська мова та література. – К.: ТОВ «Казка», 2005. – С. 542.

Шашкевич Маркіян // Українська література у портретах і довідках: Давня література-література ХІХ ст.: Довідник. – К.: Либідь, 2000. – С. 337.

Шашкевич Маркіян // УСЕ Універсальний словник-енциклопедія. – 4-те вид., виправл., доп. – К.: Вид-во "ТЕКА", 2006. – С. 1392.

Шашкевич Маркіян // Усі українські поети / Упорядники Ю.І. Хізова, В.В. Щоголева. – Харків, ТОРСІНГ ПЛЮС, 2008. – С. 325-329.

Шпак В. Будитель Галичини: До 200-річчя з дня народження Маркіяна Шашкевича // Урядовий кур'єр. – 2011. – 5 листопада. – С. 19.

Інтернет-ресурси

uk.wikipedia.org – Шашкевич Маркіян Семенович – Вікіпедія .

buskfamouse.io.ua/s80471 – Маркіян Шашкевич – поет, просвітитель. Бібліобіографічний нарис.

spavedfront.io.ua/s124456/200_rokiv...shashkevicha... – 200 років від дня народження Маркіяна Шашкевича.

risu.org.ua/Peligiynnyy_turizm/religious_region/43275 – Стежками о. Маркіяна Шашкевича.

tvory.br.com.ua/23456 - Шашкевич Маркіян – біографія.

Зміст

Біографія поета.....	3
Твори М. Шашкевича.....	5
Про життя і творчість.....	5
Інтернет-ресурси.....	7